

[Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/ZA090365.html.

4. Рішення Закарпатської обласної ради «Про Програму розвитку туризму та рекреації в Закарпатській області на 2002–2010 роки» від 03.12.2002 р. № 89 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/ZA020145.html#.

5. Розпорядження голови Закарпатської обласної державної адміністрації «Про Програму розвитку транскордонного співробітництва Закарпатської області на 2011 – 2015 роки» від 10.12.2010 р. №827 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.carpathia.gov.ua/data/upload/publication/main/ua/7360/101012_rozp_827_programa_rozviktu_tks.pdf.

6. Розпорядження голови Закарпатської обласної державної адміністрації «Про Програму розвитку туризму і курортів у Закарпатській області на 2011 – 2015 роки» від 10.12.2010 р. №826 [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://zakarpatt-rada.gov.ua/docs/rishennya/6/2_sesion_1/rish_72.pdf

7. Розпорядження голови Закарпатської обласної державної адміністрації «Про Програму формування позитивного міжнародного інвестиційного іміджу області на 2009–2010 роки» від 25.11.2008 р.№761 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.carpathia.gov.ua/main/en/catalog/item/2270.htm>

8. <http://www.karpaty.info/ru/uk/zk/>.

УДК 911.3

Т.Ю.ЛУЖАНСЬКА, В.Ю.ДЕРКАЧ
Мукачівський державний університет

РОЛЬ ТУРИСТИЧНО-КРАЄЗНАВЧОЇ РОБОТИ В ДОСЛІДЖЕННІ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ

На світовому рівні останнім часом все більшого значення набуває ринок рекреаційних послуг, що являє собою складну систему, основним завданням якої є задоволення рекреаційних потреб населення. У вітчизняній та зарубіжній літературі до сих пір немає єдиного підходу до визначення поняття „рекреація”, так як феномен рекреації не став ще предметом систематичного вивчення. В зв’язку з цим, виникають труднощі у визначенні кола понять, пов’язаних з рекреаційною діяльністю. Це пояснюється низкою причин. По-перше, не існує єдиного міжнародного термінологічного стандарту з даної тематики. По-друге, в Україні не існує єдиної теорії, в якій було б точно визначено коло основних понять, пов’язаних з рекреацією. По-третє, в силу різних причин такі поняття як рекреація, туризм, відпочинок, екскурсія, вільний і рекреаційний час, дозвілля та інші в реальних умовах найчастіше важко розрізнити.

Проблеми екологічного виховання і формування екологічної культури особистості досліджували класики педагогічної освіти (Г.Ващенко, В.Сухомлинський, К.Ушинський та інші), вчені (Н.Байбара, С.Іващенко, Г.Пустовіт, О.Химинець та інші), залучення молоді до туристично-краєзнавчої роботи знайшли своє відображення в наукових дослідженнях (Є.Балашова, Є.Бойко, А.Вербицький, Г.Пустовіт, Т.Філіпчук та інших).

Зокрема, В.Сухомлинський зазначав, що екологічна освіта та виховання покликані забезпечити зростаюче покоління науковими знаннями про взаємозв’язок природи і суспільства, допомогти зрозуміти значення природи

для суспільства і кожної людини, виробити потребу в спілкуванні з природою та сформуванню прагнення брати активну участь у поліпшенні навколишнього середовища. Передумовою цього є відповідні знання, а результатом – екологічний світогляд [5].

На формування екологічної свідомості впливають певні знання та переконання. Саме на них і базується поведінка людини в природному середовищі, яка складається з окремих вчинків та її ставлення до вчинків, на які впливають цілі та мотиви особистості. Екологічна свідомість – це розуміння необхідності охорони природи, усвідомлення наслідків недбайливого відношення до неї. Крім того, екологічна свідомість це розуміння і усвідомлення того, що кожна людина несе відповідальність за збереження як окремих видів тварин і рослин, так і в цілому життя на Землі. Спілкування з природою повинно відбуватися в різних формах: через працю, споглядання, творчість, науковий пошук, спостереження, милування.

Важливим є залучення молоді до туристично-краєзнавчої роботи, зокрема складання туристичних етнографічних маршрутів. Саме вдало організовані туристичні походи в природу, зокрема в Українські Карпати, позитивно впливають на розвиток екологічного мислення молоді, формування її світогляду, сприяють набуттю знань, умінь і навичок для практичного вирішення проблеми охорони навколишнього середовища. Під час туристичної подорожі ведуться спостереження за об'єктами та явищами природи, є можливість для проведення пошуково-дослідницької роботи. Адже молодь є передусім природокористувачем, розпорядником природно-рекреаційних ресурсів рідного краю. І чим ґрунтовнішими будуть її знання про Українські Карпати як екосистему, причини й наслідки природних зсувів, паводків тощо, тваринний і рослинний світ, міжнародні й всеукраїнські екологічні, туристичні програми, тим вагомішою буде її вплив на навколишнє середовище, тим ефективніше буде її використання в плані розвитку туристично-рекреаційної діяльності.

Як відмічає Матвійчук Л.Ю., користь туризму полягає у задоволенні потреб туристів у відпочинку, оздоровленні, пізнанні, етичному сприйнятті, удосконаленні освіти та вихованні [2, с.7]. У екологічному вихованні молоді значна увага приділяється оцінці навчальних екологічних стежок. Їх протяжність рідко перевищує два кілометри. Такі екологічні стежки розраховані в першу чергу на учнів шкіл, студентів різних вузів. Разом з тим вони повинні бути доступні для будь-якого користувача. Як правило, група йде за маршрутом під керівництвом провідника-екскурсовода. Для самостійних відвідувачів екостежка обладнується вказівними знаками, інформаційними стендами. Готуються інформаційні буклети. Необхідним є виховання для усвідомлення єдності людини і природи, живого і неживого не через абстрактні поняття, а через живе сприйняття навколишнього світу в конкретному регіоні та на визначеній ділянці рідного краю. Важливим є формування розуміння закономірностей розвитку екосистем та впливу на них діяльності соціуму, а також розвиток особистої відповідальності за стан довкілля. Невід'ємним

завданням є виховання національної свідомості через відродження традицій українського народу у взаємовідносинах з довкіллям.

Під час туристських походів доцільно організовувати коротко та довготривалі фенологічні спостереження. Важливо, щоб дані спостереження охоплювали не тільки динаміку розвитку окремих рослин або тварин протягом року чи сезону, але й річні та сезонні метеорологічні і гідрологічні явища, туристично-рекреаційні ресурси рідного краю. Накопичення результатів дослідження підводить молодь до розуміння зв'язків і залежностей у природі, формує у екологічний стиль мислення [3].

Організуючи туристський маршрут проводять моніторингові дослідження стану місцевих екосистем. Моніторингові дослідження довкілля мають багатовекторне спрямування і охоплюють регіональні проблеми у відповідній сфері. Використання моніторингових досліджень в природі не тільки підсилює інтерес до вивчення циклів біологічних, хімічних, географічних дисциплін, але й формує елементи наукового пошуку, поглиблює вивчення окремих розділів наук, вчить замислюватися над проблемами довкілля рідного краю, бережно ставитися до місцевої флори і фауни, підвищує рівень екологічної свідомості молоді [4].

Таким чином, значна увага сьогодні акцентується на потребі формування цілісного ставлення до природи, виховування в молоді почуття відповідальності за стан довкілля. Використання педагогічної спадщини є особливо актуальною, оскільки допомагає інтелектуальному, духовному і фізичному розвитку молоді, примноження в неї духовної культури.

Література

1. Географічний словник “Світ географії та туризму” [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://ukr-tur.narod.ru/dovidnyk/slovyki/i1/infracrekr.htm>.
2. Матвійчук Л.Ю. Рационалізація використання та охорони туристичних ресурсів: діагностика та механізм забезпечення : Монографія / Л.Матвійчук – Луцьк : Волиньполіграф, 2011.- 340 с.
3. Пустовіт Г. П. Дослідницька робота учнів з екології в позашкільних установах і школах / Г. Пустовіт. – К. : Інститут педагогіки АПН України, 1996. – 128 с.
4. Смаль І.В. Основи географії рекреації і туризму / І.В.Смаль. – Ніжин : Видавництво НДПУ імені Миколи Гоголя. – 2004. – 264 с.
5. Філософія серця Василя Сухомлинського : бібліогр. антологія / скл. Л.Нехайчик; ред. Л.Трошина; відп. за вип. Є.Гнатів. – Прилуки : Прилуцька міська бібліотека для дітей ім. Павла Білецького-Носенка, 2013. – 128 с.

УДК 911.3

Л.Ю.МАТВІЙЧУК, М.І.ЛЕПКИЙ
Луцький національний технічний університет

РОЛЬ РЕКРЕАЦІЙНОЇ ПСИХОЛОГІЇ В ДОСЛІДЖЕННІ ТУРИЗМУ

На сьогодні зростає споживчий потенціал туризму. Сучасні об'єкти туристичної уваги намагаються розширити свій рекреаційний ресурс за рахунок не тільки географічних, територіальних, культурних складових, але й з урахуванням психологічного простору особистості. Аніматорський, психологічний супровід рекреантів стає „правилом хорошого тону”, питанням